

ΚΑΠΟΤΕ... ΣΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ – Το Πάσχα στο χωριό μας

«Χριστούγεννα στην πόλη και Πάσχα στο χωριό» λέγανε παλιά και είχαν απόλυτο δίκαιο. Μπορεί τα Χριστούγεννα στο χωριό να μην είχαν το φως και τη ζωντάνια της πόλης, αλλά το Πάσχα εκεί ήταν μοναδικό. Οπωσδήποτε σε αυτό συνέβαλε και η μαγεία της φύσης και ο Απρίλης, ο πιο ερωτικός μήνας του έτους όπως σωστά αναφέρει ο εθνικός μας ποιητής στους "Ελεύθερους πολιορκημένους" («ο Απρίλης με τον έρωτα χορεύουν και γελούνε»). Πάντα τέτοια εποχή, στην καρδιά της άνοιξης, ο καιρός είναι γλυκός, τα χελιδόνια σκίζουν αδιάκοπα τον αγέρα, τα ζώα και τα πουλιά ζευγαρώνουν για να διατηρηθούν ως είδος στην τροφική αλυσίδα και η φύση, πολύχρωμη και πολυάνθιστη, μοσχοβολά. Και υπάρχει αυτές τις μέρες μια ιδιαίτερα ευχάριστη νότα για τα μικρά παιδιά, η δεύτερη δεκαπενθήμερη σχολική αργία και το πασχαλινό δώρο του νονού.

Το Πάσχα των παιδικών μας χρόνων χαρακτηριζόταν από έντονη θρησκευτική ευλάβεια. Νηστεύαμε πάντα τη Μεγάλη Εβδομάδα και κοινωνούσαμε το μεσημέρι του Μεγάλου Σαββάτου, στην «πρώτη Ανάσταση» όπως ατυχώς συνηθίζεται να λέγεται. Κάθε βράδυ βρισκόμασταν στη εκκλησία και συμμετείχαμε στο τελετουργικό, όπως τα «παπαδάκια» σήμερα, μόνο που εμείς δε φορούσαμε στολές. Αλλά και σαν απλοί εκκλησιαζόμενοι, γνωρίζαμε πολύ καλά τις θρησκευτικές μας υποχρεώσεις, πότε να προσκυνήσουμε, πότε να κάνουμε το σταυρό μας, πότε να σταματήσουμε αυτόματα εντελώς κάθε κίνησή μας («σταμάτα, λέει το ευαγγέλιο ο παπάς!») ως αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης συνήθειας που μας είχε επιβληθεί από τους γονείς μας. Και ίσως όχι άδικα, γιατί μεγαλώνοντας, αρχίσαμε να σκεφτόμαστε τη σημασία αυτών των πράξεών μας και να βρίσκουμε κάποιο νόημα σε αυτές τις παραδόσεις.

Η πιο δύσκολη ημέρα ήταν η Μεγάλη Πέμπτη με τα «Δώδεκα Ευαγγέλια» που έπρεπε να σταθούμε ώρες ολόκληρες όρθιοι μέχρι να τελειώσει η

λειτουργία. «Πρέπει να τ' ακούσουμε όλα;» διαμαρτυρόμασταν στους γονείς μας για να μας αποκόψουν αυτόματα κάθε ευχάριστη προοπτική: «ναι, όλα!». Αλλά αυτή η μέρα ήταν κουραστική και για τις μανάδες μας που πέραν των άλλων έπρεπε να βιάσουν και τα αυγά. Δεν ήταν λίγες οι φορές που η όμορφη αυτή συνήθεια γινόταν για αυτές μεγάλη ταλαιπωρία και απογοήτευση. «Δεν μου πέτυχε μαρή το χρώμα, γιατί; Τι μπογιά βάζεις εσύ;» ρωτούσε συχνά η μία την άλλη και διέταζαν αρχηγικά γιους και άντρες «τρέχα στο Μούρκο να πάρεις μπογιά, απ' την καλή να του πεις!».

Όμως η επομένη, η Μεγάλη Παρασκευή, αυτή η Αγία ημέρα, ήταν συγκινησιακά τόσο μοναδική, που δε μας κούρασε ποτέ. Θεσ το ίδιο το μαρτύριο του Θεανθρώπου, θεσ η θεία η μελωδία των ύμνων, θεσ οι αγγελικές φωνές των κοριτσιών που ψέλνανε το πρωί καθώς στολιζόταν ο Επιτάφιος, μας έκαναν να βρισκόμαστε πάντα όλη τη μέρα στον ιερό χώρο των Αγίων Αποστόλων και να περιμένουμε με λαχτάρα το βράδυ την περιφορά. Τότε μόνο, λίγο πριν βγούμε έξω στον περίβολο μας έπιανε μια ανησυχία μη τυχόν μας επιλέξει ο επίτροπος διατάζοντάς μας αυστηρά να υποβαστάξουμε το ιερό αυτό σύμβολο της Χριστιανοσύνης («εσύ, εσύ, εσύ κι εσύ!») που ελάχιστα τότε κατανοούσαμε τη σημασία αυτής της πράξης.

Αν και όλη τη μέρα χτυπούσε η καμπάνα πένθιμα, για μας τα παιδιά εκείνη η μέρα ήταν γιορτή. Χαιρόμασταν τις μέρες ξενοιασιάς που τύχαινε να βρεθούμε όλα τα παιδιά μαζί, και πολλές φορές ψέλναμε στην εκκλησία εκείνο το πρωινό κι εμείς τ' αγόρια μαζί με τα κορίτσια. Περισσότερο παιχνίδι ήταν παρά θρησκευτική ανάγκη. Κάθε τόσο έφταναν οι νοικοκυρές με ένα μπουκέτο λουλούδια και με ιδιαίτερη επιμέλεια, όλες μαζί, στολίζανε, ψέλνανε και κουτσομπολεύανε. Το απόγευμα δοκιμάζαμε τα πυροτεχνήματα της αυριανής, της μεγάλης στιγμής της Αναστάσεως, μην τυχόν και κάτι πάει στραβά και χαλάσει το πανηγύρι. Ειδήμονες στην εκτόξευση των πυρομαχικών ήταν οι «Μηνάδες» (ο Γιάννης και ο Μάκης) και ο Χρήστος ο Κόλιας, που πολλές φορές σκαρφίζονταν διάφορα και προχωρούσαν ακόμη και σε ιδιοκατασκευές (τα «δυναμιτάκια» όπως τα λέγανε). «Βρε θα μας σκοτώσετε!» φώναζαν κάποιοι,

αλλά οι δράστες ήταν καλά προφυλαγμένοι για να γίνουν αντιληπτοί και να σταματήσουν.

Μια χρονιά έχει έρθει ο Αντώνης και ο Πάνος Κουνούπης από τη Θεσσαλονίκη φέρνοντας ένα νέο τύπο κροτίδας. Ίσως ήταν και η πρώτη φορά που χρησιμοποιήθηκαν κροτίδες αντί για φωτοβολίδες. Ο κρότος ήταν τόσο μεγάλος που η δύστυχη αδελφή τους (η Μαρία), πολύ μικρή τότε, φοβήθηκε τόσο που δεν μπορούσε να ησυχάσει από το κλάμα. Δεν ξέρω την ποινή που τους επιβλήθηκε όταν γύρισαν σπίτι (γιατί αποκλείεται να την βγάλανε καθαρή). Ο πόλεμος ξεσπούσε πριν καλά-καλά προλάβει να πει ο παπα-Θανάσης το «Χριστός-Ανέστη» και ήταν αδύνατο να ακούσει κανείς τους ψαλμούς της μεγάλης ημέρας. Και σε λίγο, μη έχοντας μπει διόλου στο αναστάσιμο πνεύμα, προσκυνούσαμε την εικόνα της Αναστάσεως και βιαστικοί ανηφορίζαμε για την πολυπόθητη μαγειρίτσα.

Η σκανταλιά του Μεγάλου Σαββάτου ξεκινούσε από τη στιγμή που σβήνανε όλα τα φώτα του ναού και περιμέναμε το Άγιο Φως. Σκοτωμός γινόταν για το ποιος θα το πάρει πρώτος λες και επρόκειτο για αθλητικό έπαθλο. Κάποιοι πονηροί βάζανε βενζίνη στο φυτίλι των λαμπάδων τους και μια χρονιά παραλίγο να κάψουν και τον ίδιο τον παπά. Οργισμένος, από τις σπάνιες φορές που θα μπορούσε να τον δει κανείς έτσι, τους τα έψαλε για τα καλά. Δεν ήταν λίγες οι φορές που σε αυτό τον αγώνα της πρωτιάς συμμετείχαν και αρκετά μεγαλύτεροί μας.

Η μεγάλη στιγμή όμως του Πάσχα ήταν το ψήσιμο των αρνιών, ομαδικό σε κάθε γειτονιά, με τα αυτοσχέδια ξύλινα σουβλιά και την παντελή απουσία αυτοματισμών. Εκεί, στους «λάκκους», στήνοντουσαν χοροί όσο διαρκούσε το ψήσιμο ενώ εμείς οι μικρότεροι τσιμπολογούσαμε κάθε τόσο τις πίτες, τα αυγά, τα συκωτάκια και τα τυριά που έφερνε κάθε οικογένεια. Ήταν τόσο πολλά και νόστιμα αυτά τα εδέσματα που στο τέλος χορταίναμε και δε χαιρόμασταν το ψητό όσο θα 'πρεπε. Αυτή την παμπάλαια παράδοση, στην αυθεντική της μορφή, σήμερα τη συναντάμε μόνο το λάκκο στα «Γαλανέικα», με τον

μπαρμπα-Τάκη επικεφαλής και την κυρα-Λένη να ξεσηκώνει τον καθένα σε χορό. Μακάρι να συμβαίνει και αλλού και να είμαι απληροφόρητος.

Δυστυχώς, και αυτή η όμορφη συνήθεια σήμερα μας φαίνεται σαν όνειρο. Για τη βολή μας, αντικαταστήσαμε τα παραδοσιακά σουβλιά με σύγχρονα αυτοματοποιημένα και το χειρότερο, πλέον ψήνουμε σχεδόν μόνοι μας. Πού είναι οι όμορφες εκείνες κουβέντες που αναγκάζονταν οι άνθρωποι να κάνουν τρεις με τέσσερις ολόκληρες ώρες που κρατούσε το ψήσιμο, οι χοροί, τα καλοπροαίρετα πειράγματα, ατόφιο δείγμα ανθρώπινης επαφής; Φυγόπονοι και τάχα νεωτεριστές, μπορεί να μη χάσαμε τη βολή μας, αλλά δυστυχώς χάσαμε τη μαγεία. Φανταστείτε μια χρονιά να ξαναψήναμε όλοι μαζί, σε ένα και μοναδικό λάκκο, όλο το χωριό μια παρέα, και ο καπνός που θα σηκωνότανε να βάλει σε έννοια τα γύρω χωριά ότι λαμπάδιασε ξαφνικά η Κάνιανη, ενώ εμείς θα χορεύουμε σαν άλλοτε σε χορούς κυκλωτικούς και θα ξαναγράφουμε ιστορία που λέει και ο Σαββόπουλος! Δε μοιάζει με όνειρο; Αθεράπευτα ρομαντικός και παράδοξα αισιόδοξος θα περιμένω κάποια στιγμή να το ζήσω!

Συνεχίζεται.....